

Hüseyin Nazmi'nin Atatürk Döneminde Yazdığı Gramerde Türkçe Kavramlar

Turkish Concepts in The Grammar Written by Hüseyin Nazmi during Atatürk

Ayşe İlker

Prof. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Manisa / Türkiye

✉ ayseinceilker@gmail.com

ORCID 0000-0003-4625-378

Atıf

Citation

İlker, Ayşe (2021). Hüseyin Nazmi'nin Atatürk Döneminde Yazdığı Gramerde Türkçe Kavramlar. *Dil Araştırmaları*, 28: 1-11.

Başvuru

Submitted

08.12.2020

Revizyon

Revised

02.03.2021

Kabul

Accepted

12.03.2021

Çevrimiçi Yayın

Published Online

31.05.2021

Öz

Türk Dil Kurumunca 2005 yılında basılan "Atatürk ve Türk Dili" kitabının III. Cildinde "Türkçe Dil Kılavuzu-Gramer- Biraz Konuşmak" başlığıyla Servet-i Fünun-Uyanış Dergisinin (73/75/11, nr.1917/232-1957/272-11 Mayıs 1933-8 Şubat 1934) sayılarından alıntılanan ve "Hüseyin Nazmi" imzasıyla yayımlanan 99 sayfalık yazıda, Atatürk döneminin eğilimi ve heyecanı ile yüksek bir Türkçeleşme ve yabancı kelimelere Türkçe karşılık bulma çabası görülmektedir. Ancak, Hüseyin Nazmi'nin 1933-1934 yıllarında dergilerde yayımladığı bu yazılarındaki Türkçe karşılıklarla ilgili bir değerlendirme yapılmamış ve bir ölçüde Hüseyin Nazmi unutulmuş gibidir. Makalede, Hüseyin Nazmi'nin, alınma kelimelere karşı kullandığı Türkçe karşılıklar verilmiş ve bunlar değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kavram, Hüseyin Nazmi, Atatürk Dönemi, Türkçe, Gramer

ABSTRACT

In the essay which consists of 99 pages published with the signature of "Hüseyin Nazmi" and quoted from Servet-i Fünun (Wealth of Sciences) - Uyanış Dergisi (the magazine *Revival*) (Issues: 73/75/11, nr.1917/232-1957/272-11 May 1933-8 February 1934) with the title "Turkish Phrase Book-Grammar- To Talk A Little Bit" in the 3rd Volume of the book named "Atatürk and Turkish Language" published by Turkish Language Association in 2005; it is seen that there is a high level of Turkishing and an effort to find a Turkish equivalent for the foreign words thanks to the tendency and excitement in Atatürk's Period. However; it seems like that there is no analysis for the Turkish equivalents in these essays which were published by Hüseyin Nazmi in magazines in 1933 and 1934; it also seems like, to some extent, that Hüseyin Nazmi was

forgotten. Turkish equivalents which are used by Hüseyin Nazmi for the borrowed words are introduced and analyzed in this essay.

Keywords: Concept, Hüseyin Nazmi, Atatürk's Period, Turkish, Grammar

2005 yılında, Kazım Yetiş'in editörlüğünü yaptığı *Atatürk ve Türk Dili* adlı üç ciltlik çok değerli bir kaynak, Türk Dil Kurumunca basılmıştı. Bu kaynak eser, kurumda Atatürk ve Türk Dili Çalışma Grubunca şekillenmiş ve 1920-1940 yılları arasında Türk Dili ile ilgili yazılardan oluşturulmuştu (Yetiş 2005: XI). Böyle bir çalışmanın amacı ise "Atatürk devrindeki dil çalışmalarını, faaliyetleri, yazıları değerlendirmek; Atatürk'ün Türk Devleti, tarihi, siyasi ve ekonomik yapısı, kültürü, kültür değerleri bakımından fevkalade önemini değişik çalışmalarla ortaya koymak yanında, Türk dili tarihi bakımından da Atatürk ve devrinin hamlelerini ve heyecanını bu dönemdeki süreli yayınlarda görmek (Yetiş 2005: XI) biçiminde özetlenmişti.

Üç ciltlik bu kaynak eserde, Hüseyin Nazmi'nin yazılarının da bulunduğu III. ciltte 1920-1940 yılları arasında yayımlanan *Adana Mıntıkasında Maarif Mecmuası (Çukurova'da Memleket)*, *Akbaba*, *Aksu*, *Azerbaycan Yurt Bilgisi*, *Başpınar*, *Bilgi Yurdu*, *Bizim Mecmua*, *Bozok*, *Çankaya*, *Çığır*, *Fikirler*, *Fikir Hareketleri*, *Galatasaray*, *Gediz*, *Görüşler*, *Halk Bilgisi Mecmuası*, *Halk Bilgisi Haberleri*, *Halk Evi*, *Hayat*, *İnanç*, *İnsan*, *İstanbul Belediye Mecmuası*, *İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası Mecmuası*, *Kopuz*, *Memleket (Çukurova)*, *Milli Mecmua*, *Muallim Sesi*, *Muhit*, *Öğretmenler Gazetesi*, *Öz Dilimize Doğru*, *Poliklinik*, *Resimli Ay*, *Resimli Şark*, *Servet-i Fünun*, *Servet-i Fünun-Uyanış*, *Talebe Mecmuası*, *Tedavi Kliniği ve Laboratuvarı*, *Tedavi Seririyatı ve Laboratuvarı*, *Tıp Dünyası*, *Top*, *Türklük*, *Türk Mühendisleri Birliği Mecmuası*, *Türk Yurdu*, *Ülkü*, *Varlık*, *Yeni Adam*, *Yeni Işık*, *Yeni Türk*, *Yolların Sesi* ve *Yücel* dergilerinde yayımlanmış dil yazıları yer almaktadır. Bu yazılar III.ciltte "Derleme Çalışmaları-Dil Öğretimi-İmla-Gramer-Terim ve Sözlük" olmak üzere altı başlık altında verilmiştir.

Hüseyin Nazmi, Atatürk dönemi dil çalışmalarına yeni düşünce ve önerileriyle katılmış ve Mustafa Kemal'in özleştirme istekleri doğrultusunda Türkçe gramer konularını ve başlıklarını gösteren pek çok yeni kelime, kavram ve terim üretmiştir. Bu makalede, onun "Atatürk ve Türk Dili" kitabına *Servet-i Fünun-Uyanış* dergilerinde kısa bölümler halinde farklı sayılarda yazdığı "Türkçe Dil Kılavuzu-Gramer-Biraz Konuşmak" başlığıyla birleştirilen yazıları esas alınmış ve sözü edilen kavramlarla ilgili değerlendirme yapılmıştır. Hüseyin Nazmi'nin yazılarının toplamı III. ciltte 1885-1984 arasındaki yaklaşık 100 sayfadır. Bu yazılar, haftada bir olmak üzere 11 Mayıs 1933'ten 8 Şubat 1934'e kadar çok uzun sayılmayacak haftalık gazete yazıları olarak yazılmıştır.

Hüseyin Nazmi ile ilgili ayrıntılı bir bilgi ne yazık ki mevcut değildir. Onunla ilgili resmî bilgi yalnızca, Türk Dili Tetkik Cemiyetince 26 Eylül-5 Ekim 1932'de yapılan I. Türk Dil Kurultayı ile ilgili her türlü bilginin toplandığı ve T.C. Maarif Vekaletinin yayımladığı "Birinci Türk Dili Kurultayı, Tezler Müzakere Zabıtları" adlı kitapta "Birinci Türk Dili Kurultayına Aza Olarak İştirak Edenler" listesindeki kayıttır. Burada "Hüseyin Nazmi" adının yanında "Mesropyan Mektebi Türkçe Muallimi" açıklaması bulunmaktadır (1933: XVIII). Listeden anlaşıldığına göre Kurultaya aza olarak İstanbul'daki Türk ve yabancı okullarda görev yapan pek çok Türkçe ve Edebiyat muallimi katılmıştır. Mesropyan Mektebi ise Kılıç'ın "Yine aşağı yukarı 1790 da açılan

Ermeni okullarından biri de Mesropyan okuludur.” cümlesinden hareketle 18.yüzyılda İstanbul'da açılmış Ermeni okullarından biridir (1999: 153).

Kazım Yetiş; eldeki bu makalenin yazılma dayanağı olan “Atatürk ve Türk Dili” kitabının “Giriş” yazısında, bölümleri ve müellifleri tanıtırken Hüseyin Nazmi'nin gramer konusunda bir kılavuz hazırlamak istediğini ve onun kendisini otuz beş yıllık bir dil öğreticisi olarak tanıttığını ifade eder (Yetiş 2005: XXIII-XXIV). Hüseyin Nazmi ise kendisini dergideki sayfasında “Eski ve Sınanmış Dil öğreticilerinden” (Uyanış Servetifunun, 43-Cilt-73-9, 18 Mayıs, 1933) olarak tanıtır. Yazıların sonunda “bitmedi” ifadesi yer almaktadır. Dergi ebadına göre, yazılar sayfanın ortalama bir yüzünde ve en fazla iki sütundadır. 11 Mayıs 1933 tarihli dergide, derginin adı “Uyanış Servetifunun-Haftalık Siyasi ve Edebî ve Türk Gazetesi” biçiminde verilmekte, “Sahibi ve Başmuharriri: Ahmet İhsan; Umumi Neşriyat Müdürü: Halit Fahri” bilgileri de başlığın hemen altında yer almaktadır. Bu sayıda Hüseyin Nazmi imzası üstte enine dikdörtgen kutunun üçe ayrılmış sol kutucuğunda bulunmakta, ortadaki büyük kutuda daha iri punto ile **DİL KILAVUZU**, hemen altında biraz küçültülmüş puntoyla **GRAMER** yazmakta ve bu enine oluşturulmuş üç kutuluk başlığın altında da iki çizgi arasında “-**Biraz Konuşmak**” başlığı yer almaktadır. Dikdörtgen kutunun sağ bölmesinde ise “Her Hakkı Mahfuzdur” bilgisi yazılmıştır. İki sütuna yayılmış yazının tam ortasına bir masa etrafında toplanmış komisyon üyelerinden oluşan bir resim konmuştur. Bu resmin üst yazısında da “Resmî İstılahların Türkçeleşmesi Komisyonu” yazısı yer almaktadır. Resmin hemen altında “Resmi ıstılahları öz dilimize çevirmek için teşekkül eden komisyon, Başvekalet müdevvenat müdürü Emrullah Bey'in reisliği altında mesaisine devam etmektedir. Komisyonunda bütün vekaletlerin mümessilleri vardır. Resmimiz komisyonun içtimasında alınmıştır.” açıklaması bulunmaktadır. 18.Mayıs.1933 tarihli dergide ise yine aynı şekilde başlık ve sütun açılmış ama bu defa “Her Hakkı Mahfuzdur” cümlesi yerine “Yazıların her bir yararı yasa ile korunmuştur” biçiminde tamamen Türkçeleştirilmiş bir cümle konmuştur.

Hüseyin Nazmi, gazetede gramerle ilgili ilk yazısına “*Türk dili, bütün diller arasında başlı başına bir kaynaktır. Söylemesi kolay, düzeni(ahengi) tatlı, türe(kaide)leri az ve belli olan bir dilin yetişik(mahsul)leri hemen her yere yayılmış gibidir. Bugün bile bu dilin az çok eski izlerini dil bilicileri (lisan mütehasısları) araştırıp bulmaktadırlar. Türk dili, binlerce yıllık en eski dillerdendir.*” (Yetiş 2005: 1885) ifadeleriyle başlar ve Türkçe sözler kullanmaya dikkat eder. Daha ilk cümlelerinde “ahenk” yerine “düzen”, “kaide” yerine “türe”, “mahsul” yerine “yetişik”, “lisan mütehasısı” yerine “dil bilicileri” sözlerini kullanması, onun bu konuları uzunca bir zaman düşündüğünü ve Cumhuriyetin dil encümeni çalışmalarını çok yakından takip ettiğini ve belki de bu gruplarda çalışanlarla temasta olduğunu göstermektedir. Türkçe sözler kullanmakta oldukça kararlı olan Hüseyin Nazmi, Mustafa Kemal Atatürk'le ilgili olarak “*Büyük başbuğumuz pek değerli ve sevgili Gazimiz bir elleriyle o yolu ve uçmayı göstererek gençliğe karşı 'Ey Türk Gençliği, gideceğin yol ve gireceğin yer işte karşındadır. Haydi ileri, haydi ileri' diye haykırdı*” (Yetiş 2005: 1889) cümleleriyle Cumhuriyetin kuruluşundan sonraki ortamı oldukça duygusal bir dille anlatmış ve yapılması gerekenlerin onun ifadesiyle “Sevgili Gazi” tarafından hedeflendiğini ve bu yolda kendisinin de eskiden beri dilek ve isteği olan bu çaba ve uğraşlar için yeniden

canlandığını ve gençleştiğini, bu sebeple kalemi eline alıp yazmaya başladığını söyler (Yetiş 2005: 1889). Bunlara ek olarak “*Yazılarımda yabancı bir söz kullanmamaya çalıştım. Hepsini öz Türk söylenti (kelime)lerinden seçtim. Bunun için yazularımı her Türk anlar sanırım. İşte bir yığın gibi topladığım bu yazularım bir kitap olarak ortaya çıktı*” (Yetiş 2005: 1889) diyerek, yazılarında kullandığı kelimelerin her Türk tarafından rahatlıkla anlaşılacağını ve Türkçe sözleri seçtiğini belirtir. Burada halkın bildiği ve kullandığı sözlerden örülü bir metin ortaya çıkarma çabası da görülmektedir. Daha sonra, kitabının Gazi’ye sunulmasını betimler: “*Bunun için ben de “Dil Kılavuzu” adını verdiğim işbu kitabı bugün, yanlışları düzeltilmek yalvarışıyla ve büyük bir utangaçlıkla Türk gençliğinin yeni girdiği ışıklı o yolda büyük Gazimizin kutlu ayaklarıyla çiğnediği, bastığı topraklar üzerine seriyorum. Umarım ki bu ışıldayan topraklar değersiz kitabımın bütün karanlıklarını ve uymamış sözlerini aydınlatır, giderir.*” (Yetiş 2005: 1889) cümleleriyle de yaptığı iş ve Gazi karşısında ne kadar alçakgönüllü bir mahcubiyet içinde olduğunu beyan eder. Hüseyin Nazmi’nin yer yer yaptığı işle ilgili duygusal cümleleri de vardır. Kendisinden emindir ancak gizli bir utangaçlık taşıdığı da cümlelerinden anlaşılmaktadır. Gramerine başlamadan önce kendisini ve yaptığı işi ifade etmek için kullandığı şu cümleler de ana dili konusundaki coşkusunu göstermektedir: “*35 yıllık dil öğreticisi olduğum ve yüksek bir sevgi ve duygu ile bu uğurda çalışanlardan bulunduğum için bu sevinçli bayram günleri beni de coşturdu. Gençliğin ve anadilimizin kaynamalarına karışmaktan kendimi alamadım.*” (Yetiş 2005: 1887). Bu cümlelerde, “*bu sevinçli bayram günleri*” dediği günler de 1932’de ilk defa toplanan dil kurultayı ve bu çerçevede kutlanan dil bayramı olmalıdır. Çünkü yazıların dergideki ilk yayımlanma tarihi 1933 yılının ilk yarısıdır. Kurultay zabıtlarında adının kayıtlı oluşu yanında ayrıca şu cümleler de onun Türk Dil Kurultayına bizzat katıldığını göstermektedir: “*İlk önce anlamak ve anlaşmak için dilimizin çürük yerlerinin, yabancı türe ve söz katmanlarının ayıklanıp çıkarılması işi, değerli güneşimizin ışıklatığı büyük bir kurultayda söylendi, konuşuldu.*” (Yetiş 2005: 1889) Hüseyin Nazmi’nin yazdıklarından, onun bu günlerin heyecan ve coşkusunu içtenlikle yaşadığı görülmektedir

Hüseyin Nazmi, Türkçenin son birkaç yüzyılda tanınmayan, bilinmeyen yabancı kaidelerle ve anlaşılmayan, kullanılmayan sözlerle öz benliğini kaybetmiş olduğunu düşünmektedir. Böylece Türkçenin tanınmaz bir kılığa konulduğunu ve onun benliğine yararlı hiçbir söz bırakılmadığını, böyle yazılar okunduğunda anlayanların parmakla gösterilir hale geldiğini esefle anlatır (Yetiş 2005: 1886). O, bu durumun asıl ülkenin ilerlemesine (terakki) karşı büyük güçlükler doğurduğu ve bilgili bilgisizler gibi bir ikiliğe sebep olduğunu da anlatır. Daha sonra Şinasi’nin çizdiği yolda yürüyen gençlerin çok uğraştığını, onların karşılına beş yüz yıllık dişlek andık çıktığını, ama gençliğin durmayıp yürüdüğünü ve dilin de kurumayıp yaşardığını belirtir (Yetiş 2005: 1889). Daha sonra Cumhuriyetin kuruluşuyla beklenen günlerin geldiğini, yeni bir umutla dolu ve 35 yıllık dil öğreticisi olarak ana dil çalışmalarına katılmaktan kendini alamadığını da ifade eder. Atatürk döneminde, onun önderliğinde Türk Dili Encümeni yazı devrimini hazırlamış ve Gramer Hakkında Rapor’un eki olarak *Muhtasar Türkçe Gramer* yayımlanmıştır (Korkmaz 2003: CXIII). Hüseyin Nazmi’nin “Dil Kılavuzu-Gramer-Biraz Konuşmak” başlığıyla *Servetifünun-Uyanış* dergilerinde haftalık olarak yazdığı bu gramerin büyük ihtimalle bu muhtasar gramerle örtüşen yönleri bulunmaktadır. Tanzimat dönemine gelinceye kadar yazılan gramer kitaplarında Arapça kurallar ve sıralama biçimleri örnek alınmaktaydı; Tanzimat’tan Cumhuriyete geçerken yazılan

gramer kitaplarında Arap gramer ölçüleri devam ederken bir yandan Batı gramerlerinin hazırlanma biçimleri etkili olmuş, öbür yandan da da Türkçenin kendine özgü yapısını ortaya koyan gramerler de yazılmaya başlanmıştır (Korkmaz 2003: CXI). Bu çerçeveden Hüseyin Nazmi'nin gramerine bakıldığında onun Türkçe kurallarla yazmak konusunda ne kadar bilinçli bir istek içinde olduğu anlaşılmalıdır; ayrıca *Türkçenin büyük bir deniz kadar geniş ve engin olduğunu, türeleriyle(kaide) bir iş ocağı (fabrika) gibi işlediğini ve yeni söylentiler (kelimeler) verdiğini* ifade etmesi çok değerli hale gelmektedir” (Yetiş 2005: 1885).

Onun gramerine geçmeden önce *Yurt ninenin (vatan) Türk yavrusuna öğütleri* başlığıyla yazdığı şiir de Türkçeleşme eğilimini edebî türlerde göstermesi bakımından önemlidir. Bu şiirde “tayyare” yerine “uçuşluk”, “ses şöret” anlamında “ün” kelimesini kullanır. Cennet için “uçmak” kelimesini seçer (Yetiş 2005: 1887-1888).

Daha sonra **Dil kılavuzu-Gramer**i tanımlayarak işe başlar ve seslerin oluşmasını anlatır, tanımlarını yapar (Yetiş 2005: 1889) “Söylenti-kelime”nin tanımıyla “sözlük-harf”ın tanımını verir. Dilimizdeki “sesli sözlükler” ve “sessiz sözlükler” başlığıyla bugünkü terimlerle söylersek “ünlüler” ve “ünsüzler”i gösterir ve bunların heceleri nasıl oluşturduklarını örneklerle anlatır. Bunlardan sonra adlar ve ad tamlamaları, tamlamaların oluşma biçimleri ve türleri hakkında örneklerle bilgi verir. Adlara eklenen çekim eklerini gösterir. Daha sonra sıfatlar, zamirler ve bunların türlerini anlatır. Ad soylu kelimeleri ayrıntılı biçimde anlattıktan sonra fiillere geçer ve fiillerin eklerle genişleme biçimlerini ve kurallarını anlatır. Eklerin eklenme biçim ve koşullarını, iki ünlü arasında yardımcı ünsüzün kullanılmasını, ünlü uyumlarını ayrıntılı biçimde örneklerle vermiştir. Fiil zamanlarının çekimlenme biçimlerini anlatırken kuralları söylemiş, hangi biçimlerin kullanılıp kullanılmadığını sebepleriyle birlikte açıklamıştır. Kelime türetme yollarını ve kurallarını verdikten sonra fiil çekimi örneklerini kip/zaman ve kişi olarak ayrıntılı bir biçimde örneklemiştir. Kalınlık incelik ve düzlük yuvarlaklık uyumuna göre kip/zaman çekimindeki değişmeler hakkında da örnekli bilgi verir. Uyuma girenler ve hece birleşmesine uğrayanlar için “muhaفف” yerine “yenlikletilen” kavramını kullanır. Gramerinde, kelime türlerinin verilmiş sırası günümüz Türkiye Türkçesi gramerlerindeki diziyeye çok uygundur. Hüseyin Nazmi'nin, bu gazete yazılarında grameri, günümüz Türkiye Türkçesinde de benimsenen sıralamaya göre vermesi, onun bu konuda öncülük yapmış olabileceğini düşündürmektedir. Hem ad ve ad türevi kelimelerin çekimlerini hem de fiil zamanlarının çekimlerini bütün kişilerde örneklemiştir. Bu değerlendirmelerden onun gerçekten Türk dilinin öğretilmesi bakımından oldukça tecrübeli olduğu ve dilin yapısına uygun bir öğretme biçimi benimsediği görülmektedir. Kelime türleri ve bunların çekim ve ses özellikleriyle ilgili bilgileri verdikten sonra uygulamaya geçer ve “Ayrıtlama Yolları” (Tahlil Usulleri) başlığı altında örnekler üzerinde durur. Gramerin son bölümünde “Bilikli Sözlükler” (Manalı harfler, edevat) olarak tanımladığı ve bugünkü gramerlerimizde edatlar/bağlaçlar olarak başlık açılan kelime türlerine değinir, ünlem edatlarını, cümle başı, onay, kuvvetlendirme ve son çekim edatı gibi türleri örnekleyerek “*Son sözlerim*” başlığında bir paragrafta grameri tamamlar (Yetiş 2005: 1890-1984).

Hüseyin Nazmi'nin gramerinde kullandığı yeni kavramlar ve terimler; aşağıdaki çizelgede orta bölümde verilmektedir. Onun, gramerinde tek başına söz ve söz grubu

olarak verdiği kavram ve terimlerle birlikte ayrıca cümleler halinde verdiği başlıklar da Türkçeleştirme çabalarını daha iyi göz önüne sermek için aşağıdaki çizelgede verilmiştir. Hüseyin Nazmi, haftalık dergide tamamladığı gramerinde, kendi döneminde kullanılan ve Osmanlı Türkçesi için artık klasikleşmiş olan terim ve kavramları yay içinde vermiş; ama kendisinin Türkçeleştirdiği terim ve kavramları ana başlık olarak göstermiştir. Aşağıdaki çizelgede ise, Hüseyin Nazmi'nin yay içinde verdiği hem klasik terim ve kavramlar hem de kendisinin Türkçeleştirdiği ve ürettiği terim ve kavramlar eğik olarak dizilmiş, günümüz gramerlerinde ortak olarak tercih edilen biçimler ise düz verilmiştir. Çizelgede ilk bölme, Hüseyin Nazmi'nin gramerinde yay içinde verdiği klasik biçimlerin abecesel dizgisiyle oluşturulmuştur.

Klasik Gramerlerde ve Hüseyin Nazmi'de Kullanılan Terimler / Kavramlar

Cumhuriyetten Önce Klasik Gramerlerdeki Kavramlar	Hüseyin Nazmi'nin Kullandığı Kavramlar	Günümüz Gramerlerinde Tercih Edilen Kavramlar
<i>Ad-ism</i>	<i>Takık</i>	Ad/İsim
<i>Asli madde</i>	<i>Türek kökü</i>	Mastar Biçimi/Kök/Fiil
<i>Başka edatlarla yapılan ism-i failler</i>	<i>Başka eklerle yapılan başarılar</i>	Başka Eklerle Yapılan Sıfat-Fiiller/Ortaçlar
<i>Bir fiili menfi yapmak</i>	<i>Bir başarıyı aykırı yapmak</i>	Bir Fiili Olumsuz Yapmak
<i>Bu siganın tekmil tasrif numuneleri</i>	<i>Bu çağın bütün çekim örnekleri</i>	Bu Zamanın Bütün Çekim Örnekleri
<i>Bu usulün muhtelit tasrifleri</i>	<i>Bu yolun karışık çekimleri</i>	Bu Yolun Karışık Çekimleri
<i>Cemi</i>	<i>Çoklu</i>	Çokluk/Çoğul
<i>Cem'i mütekellim</i>	<i>Söz söyleyenler</i>	1.Çokluk Kişi/Şahıs
<i>Cem'i muhatap</i>	<i>Söylenenler</i>	2.Çokluk Kişi/Şahıs
<i>Cemi gaip</i>	<i>Bulunmayanlar</i>	3.Çokluk Kişi/Şahıs
<i>Edat</i>	<i>Ek</i>	Edat/Bağlaç
<i>E'li mef'ul</i>	<i>E'li başarılı</i>	Fiilin Yönelme İstemi
<i>Emir</i>	<i>Buyruk</i>	Emir/Buyruk
<i>Emr-i gaib</i>	<i>Görünmeyene buyruk</i>	3.Teklik ve Çokluk Kişiye Emir
<i>Emr-i hazır</i>	<i>Görünene buyruk</i>	2. Teklik ve Çokluk Kişiye Emir
<i>Emr-hazırın her nevi tasrif numuneleri</i>	<i>Görünene buyruğun her çeşit çekim örnekleri</i>	2.Teklik ve Çokluk Kişiye Emir
<i>Fail</i>	<i>Başaran</i>	Emirin Bütün Çekim Örnekleri
<i>Fiil</i>	<i>Başarak</i>	Özne/Fail
<i>Fi'l-i iltizamî sigası</i>	<i>İstekli başarıya uğrağı</i>	Fiil/Eylem
<i>Fi'l-ivücübî</i>	<i>Gerekli başarıya</i>	İstek Çekimi
<i>Fi'l-i vücubînin altı sigasının tasrif numunesi</i>	<i>Gerekli başarıyağın altı çekimine örnek</i>	Gereklilik Çekimi
<i>Fi'l-i iltizamî hikâye tasrifleri</i>	<i>İstekli başarıya anlatışlı çekimleri</i>	Gerekliliğin Altı Çekimine Örnek
<i>Fi'l-i vücübî hikâye sigası</i>	<i>Gerekli başarıya anlatışlı uğrağı</i>	İsteğin Hikâye Çekimleri
<i>Fi'l-i vücubînin şartiye sigası</i>	<i>Gerekli başarıyağın iseli uğrağı</i>	Gereklilik Kipinin Hikayesi
<i>Fi'l-i iltizamînin şartiye sigası</i>	<i>İstekli başarıyağın iseli uğrağı</i>	Gereklilik Kipinin Şartı Dilek-Şart/İstek Kipi
<i>Fi'l-i vücubînin rivayet sigası</i>	<i>Gerekli başarıyağın imişli uğrağı</i>	Gereklilik Kipinin Rivayeti
<i>Fiillere dair sair malumat</i>	<i>Başaraklar çevresinde başka bilgiler</i>	Fiillerle İlgili Başka Bilgiler
<i>Gaip</i>	<i>Bulunmayan</i>	Bulunmayan/Olmayan
<i>Hal</i>	<i>Şimdiki</i>	Şimdiki/An

<i>Hal zamanı sigası</i>	<i>Şimdiki çağ uğrağı</i>	Şimdiki Zaman Çekimi
<i>Hal zamanının teşkili usulleri</i>	<i>Şimdiki çağ yapmak yolları</i>	Şimdiki Zaman Yapma Yolları/ Biçimleri İsim Fiil Hikâye
<i>Hasıl-ı mastar</i>	<i>Türek özü</i>	
<i>Hikâye</i>	<i>Anlatış</i>	Hikâye
<i>Hikâye-i mazi-i şuhudî tasrifi</i>	<i>Anlatışlı görünen geçmiş uğrağının çekmesi</i>	Görülen Geçmiş Zaman Hikâye Çekimi
<i>Hikâye-i mazi-i naklî sigası</i>	<i>Anlatışlı işitilen geçmiş uğrağı</i>	Öğrenilen/Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi
<i>Hikâye-i hal sigası</i>	<i>Anlatışlı şimdiki çağ uğrağı</i>	Şimdiki Zamanın Hikayesi
<i>Hikâye-i mazi-i naklî ile hikâye-i hal sigalarının menfi tasrifi</i>	<i>İşitilen geçmiş anlatışlı ile şimdiki çağ anlatışlısının aykırı çekmeleri</i>	Öğrenilen Geçmiş ve Şimdiki Zaman Hikayesinin Olumsuz Çekimi
<i>Hikâye istikbal sigasının menfi tasrifi</i>	<i>Anlatışlı gelecek çağının aykırı çekimleri</i>	Gelecek Zaman Hikâye Biçiminin Olumsuz Çekimi
<i>İktidarî fiüller</i>	<i>Güçlü başarıklar</i>	Yeterlik Fiilleri
<i>İktidarî şuhut mazisi sigası</i>	<i>Güçlü görülen geçmiş uğrağı</i>	Görülen Geçmiş Zamanın Yeterlik Çekimi
<i>İktidarî istikbal sigası</i>	<i>Güçlü gelecek çağ uğrağı</i>	Gelecek Zamanın Yeterlik Çekimi
<i>İ'li mef'ul</i>	<i>i'li başarılı</i>	-mîş'lı Sıfat-Fiil
<i>İltizamî vücubî fiüllerin menfi tasrifleri</i>	<i>İstekli, gerekli başarıkların aykırı çekimleri</i>	Emir/İstek ve Gereklilik
<i>İsim ve sıfatlardan mastar yapmak usulleri</i>	<i>Takık ve kılıklardan türek yapmak yolları</i>	Kiplerinin Olumsuz Çekimleri
<i>İsm-i cins</i>	<i>Eşli takık</i>	İsim ve Sıfatlardan Fiil Türetme Yolları
<i>İsm-i has</i>	<i>Eşsiz takık</i>	Cins Ad /Cins İsim
<i>İsm-i tasgir</i>	<i>Takıkları küçültme</i>	Özel Ad/ Özel İsim
<i>İsim, sıfat ve zamirlerden mef'ul yapmak kaideleri</i>	<i>Takık, kılık ve yedeklerden başarılı yapmak türeleri</i>	Aldarda Küçültme
<i>İsm-i fail</i>	<i>Takık Başarım</i>	Ad, Sıfat ve Zamirlere Durum
<i>İstifham fiülleri</i>	<i>Soruşlu Başarıklar</i>	Eki Eklenme Kuralları
<i>İstikbal</i>	<i>Gelecek</i>	-An'lı Sıfat-Fiil
<i>İstikbal sigası</i>	<i>Gelecek uğrağı</i>	Fiil Çekiminde soru
<i>İstikbalin tam siga tasrifi</i>	<i>Gelecek uğrağın bütün çekmeleri</i>	Gelecek
<i>İstikbal sigasının teşkili</i>	<i>Gelecek uğrağın yapma yolları</i>	Gelecek Zaman
<i>İstikbalin menfi tasrifi</i>	<i>Gelecek uğrağın aykırı çekmesi</i>	Gelecek Zamanın Bütün Çekimleri
<i>İstikbalin hikâye sigası</i>	<i>Anlatışlı gelecek çağı</i>	Gelecek Zamanın Hikayesi
<i>İşaretli sıfat</i>	<i>Gösterişli kılık</i>	İşaret/Gösterme Sıfatı
<i>İşaret Sıfatları</i>	<i>Gösteriş Kılıkları</i>	İşaret/Gösterme Sıfatları
<i>İzafet</i>	<i>Bağlama</i>	Tamlama
<i>İzafet terkihi</i>	<i>Takık bağlantısı</i>	Ad/İsim Tamlaması
<i>Kaidelerden müstesna olan muzarîler</i>	<i>Türe dışında kalan iki çağlılar.</i>	Kural Dışı Olan İki Zamanlılar
<i>Kıyasî sıfatlar</i>	<i>Ekli kılıklar</i>	Sıfat Yapma Ekleri
<i>Lazım</i>	<i>Geçmeyen</i>	Geçişsiz
<i>Lazımları müteaddi yapmak usulleri</i>	<i>Geçmeyenleri öte geçen yapmak yolları</i>	Geçişsizleri Geçişli Yapma Yolları
<i>Madde-i asliyeden isim teşkili kaideleri</i>	<i>Türek köklerinden takık yapma yolları</i>	Fiil Köklerinden Ad Yapma Yolları

<i>Madde-i aslıyeden nakli mazi yapmak</i>	<i>Türek köklerinden işitilen geçmiş yapmak</i>	Fiil Köklerinden Öğrenilen/Duyulan Geçmiş Zaman Yapmak Anlamli Söz/Kelime Kök
<i>Manalı kelime</i>	<i>Bilikli söylenti</i>	Köklerin Bazı Eklerle Birleşme Yolları
<i>Mastar</i>	<i>Türek</i>	Fiilleri Görülen Geçmiş Zaman Yapma Kuralları
<i>Mastarların bazı lahikalarda birleşme usulleri</i>	<i>Türeklere eklenme yolları</i>	Geçmiş
<i>Mastarlardan (şühut mazisi) yapmak kaideleri</i>	<i>Türeklere (görülen geçmiş) yapmak türeleri</i>	Öğrenilen/Duyulan Geçmiş Zamanın Şartı
<i>Mazi</i>	<i>Geçmiş</i>	Sıfat-Fiiller
<i>Mazi-i nakli şartiye sigası</i>	<i>İsli işitilen geçmiş uğrağı</i>	Fiillerin Bulunma İstemi Fiillerin Ayrılma İstemi 2.Teklik ve Çokluk Kişiyel Olumsuz Emir 2.Teklik ve Çokluk Kişiyel Olumsuz Emir
<i>Mef'ul/ Mef'uller</i>	<i>Başarık /Başarıklar</i>	Olumsuz Görülen/Bilinen Geçmiş Zaman
<i>Mef'ulünfih</i>	<i>de ile başarık</i>	Geçmiş Zaman
<i>Mef'ulünanah</i>	<i>den 'li başarık</i>	Olumsuz Öğrenilen / Duyulan Geçmiş Zaman
<i>Menfi emr-i hazır</i>	<i>Aykırı görünene buyruk</i>	Olumsuz Şimdiki Zaman Çekimine Örnek Olumsuz Geniş Zaman Çekimleri
<i>Menfi emr-i gaib</i>	<i>Aykırı görünmeyene buyruk</i>	Olumsuz Gereklik Kipinin Hikayesi
<i>Menfi şühut mazisi</i>	<i>Aykırı görünen geçmiş</i>	Görülen Geçmiş Zaman Şart Kipinin Olumsuz Çekimleri
<i>Menfi nakli mazi</i>	<i>Aykırı işitilen geçmiş</i>	Öğrenilen Geçmiş Zaman Şart Kipinin Olumsuz Çekimleri
<i>Menfi hal tasrihi numunesi</i>	<i>Aykırı şimdiki çağ çekim örneğı</i>	Olumsuz Gereklik Kipinin Şart Çekimleri
<i>Menfi muzari tasrifleri</i>	<i>İki çağlı aykırı çekmeleri</i>	Şart Kipinin Olumsuz Çekimi
<i>Menfi fi'l-i vücubî hikayesi</i>	<i>Gerekli başarığın aykırı anlatışlısı</i>	Derecelendirme Sıfatları Niteleme Sıfatı
<i>Menfi şühut mazisi şartiye tasrifleri</i>	<i>Aykırı görülen geçmiş iseli çekimleri</i>	Olumsuz Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikayesinin Uyuma Girmiş Biçimi 2.Kişi /2.Şahıs
<i>Menfi mazi-i nakli şartiye sigası tasrifleri</i>	<i>İsli işitilen geçmiş aykırı çekimleri</i>	Tamlayan Tamlanan Tek/Bir
<i>Menfi fi'l-i vücubî şartiye tasrifleri</i>	<i>Aykırı gerekli başarığın iseli çekimleri</i>	Alıştırma/Örnek
<i>Menfi fi'l-i iltizamînin şarti tasrifleri</i>	<i>Aykırı istekli başarığın iseli çekimleri</i>	Belirsiz/Belgisiz sıfatlar 1.Kişi/1.Şahıs
<i>Mertebe sıfatları</i>	<i>Sıra kılıkları</i>	
<i>Mevsuf</i>	<i>Kılık eşi</i>	
<i>Muhaffef menfi mazi-i nakli hikayesi</i>	<i>Yenilikletilen aykırı işitilen geçmiş anlatışlısı</i>	
<i>Muhafat</i>	<i>Lakırdı söylenen / Kendisine söylenen</i>	
<i>Muzafunileyh</i>	<i>Bağlayan</i>	
<i>Muzaf</i>	<i>Bağlanan</i>	
<i>Müfret</i>	<i>Birli</i>	
<i>Mümares</i>	<i>Alıştırma</i>	
<i>Müphem sıfatlar</i>	<i>Belirsiz Kılıklar</i>	
<i>Mütekellim</i>	<i>Lakırdıyı söyleyen/ söz söyleyen</i>	
<i>Müennes</i>	<i>Dişilik</i>	
<i>Mürekkep isimler</i>	<i>Biriken takıklar</i>	

<i>Müstesna olanlara misal</i>	<i>Türeye uygun gelmeyenlere misal</i>	<i>Kural Dışı Olanlara Örnek</i>
<i>Müspet ve menfi</i>	<i>Uygun ve aykırı</i>	<i>Olumlu ve Olumsuz</i>
<i>Müteaddi</i>	<i>Öte geçen</i>	<i>Geçişli</i>
<i>Müzari sigası</i>	<i>İki çağlı uğrak</i>	<i>Geniş Zaman</i>
<i>Müzari hikayesi</i>	<i>Anlatışlı iki çağlı</i>	<i>Geniş Zamanın Hikayesi</i>
<i>Müzari hikayesinin muhaffef tasrihi:</i>	<i>Anlatışlı iki çağlının yeniklik çekmeleri</i>	<i>Geniş Zamanın Hikayesinin Uyuma Girmiş Biçimi</i>
<i>Müzari hikayesinin menfi tasrihi:</i>	<i>Anlatışlı iki çağlının aykırı çekmeleri</i>	<i>Geniş Zamanın Olumsuz Hikâye Çekimi</i>
<i>Müzariin şartiye sigası</i>	<i>İsli iki çağlı uğrağı</i>	<i>Geniş Zamanın Şartı</i>
<i>Müzekker:</i>	<i>Erkek</i>	<i>Erkek/Eril</i>
<i>Nakl mazisi</i>	<i>İşitilen geçmiş</i>	<i>Öğrenilen/Duyulan Geçmiş Zaman</i>
<i>Naklî mazi sigası:</i>	<i>İşitilen geçmiş uğrağı</i>	<i>Öğrenilen/Duyulan Geçmiş Zaman</i>
<i>Nihayeti sait olanlara misal</i>	<i>Sonları sesli olanlara örnek</i>	<i>Sonu ünlü/sesli olanlara örnek</i>
<i>Rapt sigaları</i>	<i>Bağlama uğrakları</i>	<i>Zarf-Filler/Ulaçlar</i>
<i>Rivayet fiilleri sigaları</i>	<i>Söylenişli başarı uğrağı</i>	<i>Rivayet Çekimi</i>
<i>Rivayet naklî mazi sigası</i>	<i>İmişli işitilen geçmiş uğrağı</i>	<i>Öğrenilen/Duyulan Geçmiş Zamanın Rivayeti</i>
<i>Rivayet hal sigası</i>	<i>İmişli şimdiki çağ uğrağı</i>	<i>Şimdiki Zamanın Rivayeti</i>
<i>Rivayet istikbal sigası</i>	<i>İmişli gelecek uğrağı</i>	<i>Gelecek Zamanın Rivayeti</i>
<i>Sait harfler</i>	<i>Sesli sözlük</i>	<i>Ünlüler</i>
<i>Sakil mastar</i>	<i>Kalın türek</i>	<i>Kalın Kökler</i>
<i>Sıfat</i>	<i>Kılık</i>	<i>Sıfat</i>
<i>Sıfatların sair neveleri</i>	<i>Kılıkların başka çeşitleri</i>	<i>Sıfat Çeşitleri/Türleri</i>
<i>Sıla sigaları</i>	<i>Ulaştırma uğraklar</i>	<i>Sıfat-Filler/Ortaçlar</i>
<i>Siga</i>	<i>Uğrak</i>	<i>Kip</i>
<i>Siga lahikaları</i>	<i>Uğrak eki</i>	<i>Zaman Ekleri</i>
<i>Siga-i halin şartiye sigası</i>	<i>İsli şimdiki çağ uğrağı</i>	<i>Şimdiki Zamanın Şartı</i>
<i>Şahıs</i>	<i>Öz</i>	<i>Kişi/Şahıs</i>
<i>Şahsi zamir</i>	<i>Öz yedek</i>	<i>Kişi Zamiri/Kişi Adılı</i>
<i>Şarti istikbalin menfi tasrihi</i>	<i>İsli gelecek çağın aykırı çekimleri</i>	<i>Gelecek Zamanın Olumsuz Şart Çekimleri</i>
<i>Şarti hal menfi tasrihleri</i>	<i>İsli şimdiki çağ aykırı çekimleri</i>	<i>Şimdiki Zamanın Olumsuz Şart Çekimleri</i>
<i>Şartî istikbal sigası</i>	<i>İsli gelecek uğrak</i>	<i>Gelecek Zamanın Şartı</i>
<i>Şartî mazi-i şuhudi sigası</i>	<i>İsli görülen geçmiş uğrağı</i>	<i>Görülen Geçmiş Zamanın Şartı</i>
<i>Şartiye sigasının tasrif numuneleri</i>	<i>İsli uğrağın çekme örnekleri</i>	<i>Şart Kipinin Çekim Örnekleri</i>
<i>Şartiye sigaları</i>	<i>(ise)li uğraklar</i>	<i>Şart Kipi</i>
<i>Şartiye sigasının menfi tasrihleri</i>	<i>İsli uğrakların aykırı çekileri</i>	<i>Şart Kipinin Olumsuz Çekimleri</i>
<i>Şartî mazi-i naklî menfi tasrihleri</i>	<i>İsli işitilen geçmişin aykırı çekimleri</i>	<i>Öğrenilen Geçmiş Zamanın Olumsuz Şart Çekimi</i>
<i>Şuhut mazisi</i>	<i>Görülen geçmiş</i>	<i>Görülen/Bilinen Geçmiş Zaman</i>
<i>Tacil fiilleri</i>	<i>Çabuklatan başarılar</i>	<i>Tezlik Fiilleri</i>
<i>Tahlil usulleri</i>	<i>Ayrıtlama Yolları</i>	<i>Çözümleme Biçimi</i>
<i>Tasrif</i>	<i>Çekme</i>	<i>Çekim</i>
<i>Tembih</i>	<i>Öğüt</i>	<i>Uyarı</i>
<i>Tevzi sıfatları</i>	<i>Pay kılıkları</i>	<i>Üleştirme Sıfatları</i>
<i>Vasf zamiri</i>	<i>(ki)li yedek</i>	<i>İlgi zamiri</i>

Zaman	Çağ	Zaman/Kip
Zamir	Yedek	Zamir/Adıl
Ziyade	Artuk	Artık/Fazla

Bu tabloda da görüleceği üzere, Hüseyin Nazmi'nin kullandığı Türkçe terim ve kavramların bazıları tam isabetle bugün kullanılmaktadır. Onun “menfi / aykırı; istikbal / gelecek, tasgir / küçültme; izafet / bağlama; kaide / kural-türe; cemi / çokluk; mürekkep / biriken; işaret / gösteriş-gösterme; adet / sayı; mertebe / sıra; lahika / ek, şuhut mazisi sigası / görülen geçmiş uğrağı; nakli mazi sigası / işitilen geçmiş uğrağı; tembih / öğüt; tasrif / çekme-çekim; emir / buyruk” gibi terim ve kavramları kullanması ve özellikle bugünkü bütün gramerlerimizde “*görülen geçmiş zaman, işitilen / duyulan geçmiş zaman, soru, buyruk, sayı, sıra, gelecek, gösterme, çekim, ek*” kelimelerinin artık doğal birer terim olarak kullanılması, Türkçeye gramer alanında büyük katkısı olduğunu göstermektedir. Özellikle tasarlama kiplerinin Türkçeleştirilmesinde son derece isabetli terimler türetmesi de üzerinde durulması gereken bir olumluluktur. *Gereklilik; istek ve şart* sözleri bugün bütün gramerlerimizde kullanılmaktadır. Artık “tasrif” yerine “çekim”; “iltizamî” yerine “istek”; “vücubî” yerine “gerekli”; “numune” yerine “örnek” kelimeleri tam olarak yerleşmiştir. Hüseyin Nazmi'nin türetme konusunda, anlama çok uygun örnekler ortaya koymak için büyük bir emek harcadığı açıkça görülmektedir. Bu olumlu bakış açısından başka bazı türetmelerin zorlayıcı olduğunu da söylemek gerekmektedir. Özellikle “sıfat” için tercih ettiği “kılık” ve “kelime” karşılığında kullandığı “söylenti” gibi sözlerde anlam çağrışımı zayıf kalmaktadır. Ayrıca “harf” için kullandığı “sözlük” kelimesi de harften daha kapsamlı bir anlam içerdiği için dile yerleşmesi başka bir yabancı kelime olan “lûgat” manasında kullanılmasıyla mümkün olmuştur.

Son olarak birkaç konuya daha değinmek yararlı olacaktır: Hüseyin Nazmi, yapım eklerini anlatırken yukarıda verildiği gibi bunlarla ilgili bazı açıklamalar da yapmıştı; onun yapmış olduğu bu açıklamalar; özellikle köken bilgisi konularına ve Türkçenin tarihsel özelliklerine hakim olduğu ile ilgili ipuçları olarak değerlendirilmelidir. Örnek olarak “uyku” kelimesine koyduğu şu dipnot önemlidir: “*Uyku söylentisinin doğrusu ‘uyuku’dur sanırım* (Yetiş 2005: 1906)”. Kelimenin, tarihsel metinler yayımlandığında “udıku” olduğu görülmüştür. Ayrıca, *lakırdı* kelimesine Türkçe muamelesi yapması da hayli önemlidir. Çünkü bu kelimenin Türkçe olduğu bilgisini günümüzde Günay Karaağaç (2002: 92-93) ele aldığı makale ile vermiştir. Ayrıca, Sertkaya da bu sözle ilgili bir köken bilgisi değerlendirmesi yapmıştır (Sertkaya 2013: 68-72). Hüseyin Nazmi'nin yaklaşık olarak doksan yıl önce yazdığı, kullandığı ve önerdiği terim ve kavramların bazılarının bugün işlek olarak kullanılıyor olması, harcanan emeğin ve zihinsel arayışın boşuna olmadığını kanıtlamaktadır. Türkçenin günümüzde pek çok yeni terim ve kavram kazanmasında Cumhuriyet Döneminin, başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Dil Encümeni üyelerinin ve Hüseyin Nazmi gibi dilseverlerin ne kadar büyük katkısı olduğu ortaya çıkmaktadır. Hüseyin Nazmi'nin, Kılavuzunun “Son Sözlerim” başlığıyla sonlandığı paragraflarda “*Kılavuzumun gitmesini istediğim bu yeni yolda görüyorum ki, biri “beğeniş” öteki de “basılış” adında iki zorlu uğrak daha vardır. Bu uzun yollarda onun sağlıklı gidip uğrağa varması bellidir ki pek güç bir iştir. Bunun başarılmasını, ancak sevgili nur kaynağımızdan saygılı bir eğilişle yeni bir ışık istemeye bağlıdır*” (Yetiş 2005: 1983) diyerek eserinin basılma sürecinin güç olacağını düşündüğü ve bunun için Gazi Mustafa Kemal'e yüzünü çevirdiği görülmektedir.

Yukarıdan beri örneklenen yeni terimler, kavramlar ve Hüseyin Nazmi'nin Türkçe ekler ve köklerle türettiği kelimelere bakıldığında, dönemine göre epeyi ileri bir bakış açısıyla davrandığı ve heba olmamış bir çaba sarf ettiği görülmektedir. Çünkü günümüz Türkiye Türkçesindeki gramer terimlerinde onun önerdiği terim ve kavramların bir kısmı az çok değişikliklerle kullanılmaktadır. Bu da Atatürk dönemindeki dil mücadelelerinin hiç de fantezi olmadığını, Türkçe'nin yapısına uygun sözler türetildiğinde bunların hayata geçme ihtimalinin mümkün olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin anadil olarak Türkçeye sahip çıkması ve terimleşme konusunda bir bilinç ve duyarlılıkla davranması Türkçeleşmenin yolunu sağlamlaştırmıştır.

KAYNAKÇA

- BANGUOĞLU, Tahsin (2011). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BAYINDIR ULUSKAN, Seda (2010). *Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Birinci Türk Dili Kurultayı, Tezler, Müzakere Zabıtları* (1933). İstanbul: T.C. Maarif Vekaleti, Devlet Matbaası.
- CEYHAN, Bayram (2007). *Türk Dil Kurumu'nun Kuruluş Sürecinde Mecliste ve Basında Dil Tartışmaları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- ÇAĞBAYIR, Yaşar (2017). *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- ÇAĞBAYIR, Yaşar (2007). *Ötüken Türkçe Sözlük* (Orhun Yazıtlarından Günümüze Türkiye Türkçesinin Söz Varlığı). V cilt. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- ERGIN, Muharrem (1977). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Minnetoğlu Yayınları.
- KARAAĞAÇ, Günay (2002). *Dil, Tarih ve İnsan*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- KILIÇ, Remzi (1999). "Osmanlı Türkiyesi'nde Azınlık okulları (XIX. Yüzyıl)". *Türk Kültürü*, 431: 151-159.
- KONONOV, Andrey N. (2006). *Türk Dili Araştırmaları Tarihi* (Çev. Kenan Koç). İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- KORKMAZ, Zeynep (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları,
- KORKMAZ, Zeynep (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ÖZÇAM, Çimen (1997). "Türkiye Türkçesi ile İlgili Gramer Çalışmaları-Bibliyografya Denemesi-". *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 110: 121-163.
- ÖZDEMİR, Orhan (2012). "Birinci Türk Dili Kurultayı Bildirilerinde Dil ve Egemenlik İlişkisi". *Turkish Studies*, 7/4: 2511-2520.
- SERTKAYA, Osman Fikri, (2013). "Lakırdı Kelimesinin Etimolojisi Üzerine". *Türk Dili Dergisi*, 742: 68-73.
- Servetifünun Uyanış, Haftalık Siyasi ve Edebi Türk Gazetesi* (1917). Sene 43, Cilt 73-9. N. 1917, 11 Mayıs 1933.
- Uyanış Servetifünun, Haftalık Siyasi ve Edebi Türk Gazetesi* (1918). Sene 43, Cilt 73-9, N. 1918, 18 Mayıs 1933.
- YETİŞ, Kazım (2005). *Atatürk ve Türk Dili*. III cilt. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.